

§1. Якщо людина принесе клятву і звинувачуватиме у вбивстві іншу людину, але не зможе цього довести, то обвинуваченого слід вбити.

§2. Якщо людина кине на людину звинувачення в чародійстві і не доведе цього, то той, на кого кинуто звинувачення в чародійстві, повинен піти до Річки і кинутися в неї . Якщо Річка ним заволодіє, то той, хто звинувачував, може забрати його будинок; а якщо Річка очистить цю людину, і вона залишиться непошкодженою, то того, хто кинув на неї звинувачення в чародійстві, потрібно вбити; той, хто кидався в Річку, отримає будинок того, хто його звинувачував.

§3. Якщо людина виступить в судовій справі для свідчення по злочину, і не доведе сказаних нею слів, то, якщо це судова справа про життя, то цю людину потрібно вбити.

§4. Якщо ж вона виступила для свідчення в судовій справі по хлібу або по сріблу, то вона повинна понести покарання, що покладається в такій судовій справі.

§5. Якщо суддя буде судити судову справу, винесе рішення, виготовить документ з печаткою, а потім своє рішення змінить, то цього суддю потрібно звинуватити в зміні рішення, і він повинен сплатити суму позиву, пред'явлену в цій судовій справі, в 12-кратному розмірі, а також повинен бути на зборах скинутий зі свого судового крісла і не повинен повертатись і засідати з суддями на суді.

§6. Якщо людина вкраде надбання Бога або палацу, то цю людину потрібно вбити; а також того, хто прийме з його рук вкрадене, потрібно вбити.

§7. Якщо людина купить з руки сина людини або з раба людини без свідків і договору або візьме на зберігання чи срібло, чи золото, чи раба, чи рабиню, чи вола, чи вівцю, чи віслюка, чи що б це не було, то ця людина ? злодій, її потрібно вбити.

§8. Якщо людина вкраде чи вола, чи вівцю, чи віслюка, чи свиню, чи човен, то, якщо це Боже або палацу, вона може віддати це в 30-ти кратному розмірі, а якщо це належить мушкенуму, ? вона може в 10-ти кратному розмірі відшкодувати; якщо ж злодію нема чим віддати, то його потрібно вбити.

§9 якщо людина, в якій щось пропало, схопить річ в руках іншої людини, і той, в чийх руках буде схоплена пропавша річ, скаже: “Мені, мовляв, продав продавець, я купив, мовляв, при свідках”, а господар пропавшої речі скаже:” Я, мовляв, представлю свідків, які знають мою пропавшу річ”, то покупець повинен привести продавця, який продав йому річ, і свідків, при яких він купив; також і господар пропавшої речі повинен привести свідків, що знають його пропавшу річ. Судді повинні розглядати їх справу, а свідки що знають пропавшу річ, повинні розповісти перед Богом те, що вони знають, і тоді продавець ? злодій, його потрібно вбити; господар пропавшої речі повинен отримати свою пропавшу річ назад; покупець повинен отримати зважене ним срібло з будинку продавця.

§10. Якщо покупець не приведе продавця, що продав йому, і свідків, при яких він купив, а тільки господар пропавшої речі приведе свідків, що знають його пропавшу річ, то покупець ? злочинець, його потрібно вбити; господар пропавшої речі повинен отримати свою пропавшу річ.

§ 11. Якщо господар пропавшої речі не приведе свідків, що знають його пропавшу річ, то він брехун, зводить наклеп; його потрібно вбити.

§ 12. Якщо господар чужої речі пішов до долі , то покупець отримує в 5-кратному розмірі позов, пред'явлений в цій судовій справі в будинку продавця.

§ 13. Якщо свідків цієї людини немає поблизу, то судді призначають цей строк до спливу 6-го місяця Якщо на шостий місяць вона не приведе своїх свідків, то вона брехун, повинна нести покарання, яке покладається при такій судовій справі.

§ 14. Якщо людина вкраде малолітнього сина людини, то її потрібно вбити.

§ 15. Якщо людина виведе за міські ворота раба палацу або рабиню палацу, або мушкенума, або рабиню мушкенума, то її потрібно вбити,

§ 16. Якщо людина укриє в своєму будинку збіглого раба або рабиню, які належать палацу або мушкенуму, і не виведе їх на клич глашатая, то цього господаря будинку потрібно вбити.

§ 17. Якщо людина впіймає в степу збіглого раба або рабиню і доставить його господарю його, то господар раба повинен дати йому два сікля срібла.

§ 18. Якщо цей раб не назве свого господаря, то його потрібно привести в палац, дослідити його справу і повернути його господарю його.

§ 19. Якщо вона залишить цього раба у своєму домі, а потім раб буде схоплений у її руках, то цю людину треба вбити.

§ 20. Якщо раб втече з рук того, хто його вловив, то ця людина повинна поклястися перед богом панові раба і буде вільною від відповідальності.

§ 21. Якщо людина зробить пролом в будинку, то перед цим проломом її потрібно вбити і закопати.

§ 22. Якщо людина пограбує і буде схоплена, то її треба вбити.

§ 23. Якщо грабіжник не буде схоплений, то пограбована людина повинна клятвено показати перед богом все пропавше в неї, а община і рабінаум, на землі і в межах яких здійснено пограбування, то їй винні відшкодувати йому, що в неї пропало.

§ 24. Якщо при цьому буде загублене життя, то община і староста повинні відважити 1 міну срібла його родичам.

§ 25. Якщо в будинку людини спалахне полум'я і людина, що прийде його гасити, зверне свій погляд на пожитки господаря будинку, візьме собі щось з пожитків господаря будинку, то цю людину потрібно кинути в цей вогонь.

§ 26. Якщо редум або баїрум, якому наказано виступати в царський похід не піде, або, найнявши найманця, пошле його замість себе, то цього редума або баїрума потрібно вбити; найнятий ним може забрати його будинок. Якщо людина здійснить грабіж і буде схоплена, то її потрібно вбити

§ 27. Якщо редум або баїрум буде поведений у полон, будучи на царській службі, а після нього його сад і поле будуть віддані іншому, і буде нести його військову повинність, то, якщо він повернеться і досягне свого поселення, потрібно повернути йому його поле і сад, і він сам буде нести свою повинність.

§ 28. Якщо редум або баїрум буде поведений у полон, будучи на царській службі, а його син може нести повинність, то потрібно віддати йому поле і сад, і він буде нести повинність свого батька.

§ 29. Якщо син його малий, і він не в змозі нести повинність свого батька, то третя частина поля і саду повинна бути віддана його матері, і нехай мати ростить його.

§ 30. Якщо редум або баїрум через тягар своєї повинності покине своє поле, сад і будинок і буде відсутній, і після нього інший візьме його поле, сад і будинок і буде нести його повинність протягом трьох років, то, якщо він повернеться і вимагатиме своє поле, сад і будинок, не потрібно повертати їх йому. Той, хто взяв їх і ніс його повинність, сам буде нести її.

§ 31. Якщо ж він буде відсутній тільки один рік і повернеться, то потрібно віддати йому його поле, сад і будинок, і він сам буде нести свою повинність.

§ 32. Якщо тамкар викупив редума або баїрума, який знаходився в полоні при поході царя, і доставив його в його поселення, то якщо в його будинку є засоби для викупу, він самий повинний себе викупити. Якщо в його будинку немає засобів для викупу, він повинний бути викуплений храмом свого поселення. Якщо в храмі його поселення немає засобів для викупу, його повинний викупити палац. Його поле, його сад і його будинок не можуть бути віддані за викуп.

§ 33. Якщо сотник або десятник взяв людину, не підлягаючу призову, або ж він прийняв для царського походу найманця і послав його в якості заміни, то цей сотник або десятник повинний бути убитий.

§ 34. Якщо декум або лубуттум візьме пожитки редума, вчинить шкоду редуму, віддасть редума в найм, віддасть редума на суді більш сильному або візьме собі подарунок, який дав редуму цар, то цього декума або лубуттума потрібно вбити.

§ 35. Якщо людина купить у редума велику чи малу худобу, яку дав редуму цар, то вона губить своє срібло.

§ 36. Поле, сад і будинок редума, баїрума чи того, хто приносить прибуток, не можуть бути віддані за срібло.

§ 37. Якщо людина купить поле, сад чи будинок редума, баїрума чи того, хто приносить прибуток, то його табличку потрібно розбити, а також він втрачає своє срібло. Поле, сад і будинок повертаються їх господарю.

§ 38. Редум, баїрум і несучий подати, не може відписати своїй дружині або дочці нічого з поля, саду або будинку, що входять до складу його ілька*, а також не може віддавати їх за свою боргову розписку.

§ 40. Надітум , тамкар чи зобов'язаний іншою повинністю можуть віддати своє поле, свій сад і свій будинок за срібло. Покупець повинен нести повинність, пов'язану з полем, садом чи будинком, які він купив.

§ 41. Якщо людина обміняла поле, сад і будинок, що належать редуму, баїруму або несучому подати і дав приплату, то редум, баїрум або несучий подати повертається до свого поля, свого саду і свого будинку, а приплату, що була йому дана, він бере собі.

§ 42. Якщо людина орендує поле для обробітку і не виростить на ньому хліба, то її потрібно викрити в тому, що вона не робила необхідної роботи в полі, і вона повинна віддати господарю поля хліб, як його сусіди.

§42. Якщо людина орендувала поле для опрацювання і не виростила на полі зерна, то його варто обвинуватити в невиконанні необхідної роботи на поле, а потім він повинний буде віддати хазяїну поля зерно відповідно до врожаю його сусід.

§ 43. Якщо він зовсім не опрацював поле, а закинув його, то він повинний віддати власнику поля зерно відповідно до врожаю його сусід, а поле, що він закинув, він повинний розділити , засіяти, і зорати, потім повернути хазяїну.

§ 44. Якщо людина орендує на три роки цілину, але через лінощі не обробить поле, то на четвертий рік вона повинна поле виорати, заборонувати і повернути поле господарю поля, а також відмірити йому по 10 курру (курру — 252,6 літрів) хліба за один бур (1 бур — 6,35 га).

§ 45. Якщо людина віддасть своє поле землеробу за орендну плату і отримає орендну плату за своє поле, а потім Адад затопить поле чи повінь винесе жатву, то збиток падає тільки на землероба.

§ 46. Якщо він не отримає орендної плати, чи віддасть поле з-полу чи третьої долі, то зерно, що знаходиться на полі, землероб і господар поля повинні ділити по домовленому співвідношенню частин.

§ 47. Якщо орач, оскільки він у перший рік оренди не виправдав навіть своїх витрат, сказав: «Поле я знову опрацюю», то хазяїн поля не повинний заперечувати. Тільки цей орач може опрацювати його поле, а при жнивах він візьме зерно згідно з угодою.

§ 48. Якщо людина має на собі процентний борг, а Адад затопить його поле чи повінь винесе жатву, чи внаслідок засухи в полі не виростуть хліба, то він може в цьому році хліб своєму боргодавцю не повертати і знищити свій документ; також і проценти за цей рік він може не віддавати.

§ 49. Якщо людина взяла в тамкара срібло і віддала тамкару придатне для обробки зернове або сезамове поле, сказавши йому: «Поле опрацюй і зерно або ж сезам, що будуть, збери і візьми», то якщо землероб виростить на поле зерно або сезам, тільки хазяїн поля повинний забрати зерно або сезам, що будуть на поле. А тамкару він повинний віддати зерно за його срібло, що він у нього взяв, з відсотками. Він також повинний відшкодувати тамкару витрати по опрацюванню поля.

§ 50. Якщо він віддасть погашення боргу вже оброблене зернове поле чи оброблене кунжутове поле, то хліб чи кунжут, що знаходиться на полі, повинен взяти тільки господар поля і повинен повернути тамкару срібло і проценти на нього.

§ 51. Якщо в нього немає срібла, щоб вернути борг, то він може віддати тамкару зерно чи кунжут в ціну срібла, а також проценти на нього, які він взяв у танкара, відповідно з царськими постановами .

§ 52. Якщо землероб не виростить на полі хліба чи кунжута, то це не повинно змінювати його договору.

§ 53. Якщо людина була недбайливою у відношенні зміцнення греблі на його полі, не зміцнив свою греблю, і в його греблі утворився пролом, і вода затопила поле сусіда, то людина, у чий греблі утворився пролом, повинна відшкодувати зерно, що він погубив.

§ 54. Якщо він не може відшкодувати хліб, то потрібно віддати його і його рухоме майно за срібло, і це срібло повинні розділити між собою люди обробленої землі общини, хліб якої винесла вода.

§ 55. Якщо людина відчинила свій арик для зрошення але по недбалості допустить затоплення поля його сусід, то він повинний відміряти зерно відповідно до врожаю його сусід.

§ 56. Якщо людина відчинила воду, і вода затопила роботу, зроблену на полі його сусіда, то він повинний відміряти по 10 гурів зерна за кожний бур площі.

§ 57. Якщо пастух не спитав згоди в хазяїна поля згодував поле вівцям, то хазяїн поля може зорати своє поле, а пастух, що без дозволу хазяїна поля згодував поле вівцям, поверх того повинний віддати хазяїну поля по 20 гурів зерна за кожний бур площі.

§ 58. Якщо пастух після того, як всі вівці піднялися з луки, і знак про кінець пасіння був вивішений на міських воротах, пустить овець на поле, і згодує поле вівцям, то пастух повинний охороняти поле, що він згодував, і під час жнив він повинний відміряти хазяїну поля по 60 гурів зерна за кожний бур площі.

§ 59. Якщо людина зрубала дерево без згоди хазяїна саду, то він повинний відважити 1/2 міни срібла.

§ 60. Якщо людина дасть садівнику поле для насадження саду, а садівник посадить сад і буде вирощувати сад протягом чотирьох років, то на п'ятий рік

господар саду і садівник ділять сад між собою порівно; господар саду має вибрати і взяти свою долю першим.

§ 61. Якщо садівник не закінчив насадження саду і залишив необроблену частину, то необроблена частина повинна бути включена до складу його частки.

§ 62. Якщо на полі, що було йому дано, він не посадив саду, і якщо ця частина повинна бути обробленою, садівник повинний відміряти хазяїну поля прибуток від поля за роки, у які воно було закинуто, як його сусіди, а на полі він повинний виконати роботу і потім повернути хазяїну поля.

§ 63. Якщо це перелогова земля, то він повинний зробити роботу на полі і повернути його хазяїну поля, а за один рік він повинний відміряти по 10 гурів зерна за кожний бур площі.

§ 64. Якщо людина віддала садівнику свій сад для оброблення, то садівник, поки він тримає сад, повинний з прибутку віддавати хазяїну саду $\frac{2}{3}$, а він може взяти $\frac{1}{3}$.

§ 65. Якщо садівник сад не обробляв і зменшив прибуток, то садівник повинний відміряти прибуток від саду, як його сусіди.

§ 65. Якщо людина взяла гроші в тамкара, і тамкар цей притискає його, а йому нічим заплатити борг, і він віддав тамкару свій сад після запилення і сказав йому: «Фініки, скільки їх буде в саді, ти забереш за своє срібло», то тамкар не повинний погодитися. Тільки хазяїн саду повинний зібрати фініки, скільки їх буде в саді, і срібло з його відсотками, відповідно до його угоди, він повинний сплатити тамкару, а інші фініки, що будуть у саді, повинний забрати тільки хазяїн саду.

...

§ 71. Якщо людина віддає зерно, срібло або інше добро за будинок повинності, що належить його сусіду, то все що він купив він утрачає, а будинок він повинний повернути його хазяїну. Якщо ж це не будинок повинності, то він може його купити: за цей будинок він може віддавати зерно, срібло або інше добро.

...

§ 78. Якщо... мешканець цілком заплатив хазяїну будинку орендну плату за рік, а хазяїн будинку накаже мешканцю виїхати до витікання його повного терміна, то так як хазяїн будинку виселив мешканця до повного витікання його терміна, срібло, що мешканець дав йому, він утрачає.

...

§ 88. Якщо тамкар дав зерно в процентний борг, то він може взяти за один гур 1/5 зерна як відсотки, якщо він дав срібло в процентний борг, то за один сикль срібла він може взяти 1/6 сикля і 5 ше як відсотки.

§ 89. Якщо людина, що взяла в борг під відсотки, не має срібла для повернення боргу, а має тільки зерно, то, дотримуючись царському уставу, тамкар повинний взяти в якості відсотка 100 ка на 1 гур зерном.

§ 90. Якщо тамкар відмовиться і перевищить відсоток у 100 ка зерна на 1 гур або сріблом 1/6 сикля і 6 ше на 1 сикль і візьме підвищений відсоток, то він втрачає все, що дав у борг.

...

§ 93 Якщо тамкар, що дав у борг під відсотки і отримав частину суми боргу зерном, відповідно до того, скільки він узяв, не зазначив зменшення боргу і не

написав додаткового документа, або додав відсотки до основної суми боргу, то цей тамкар повинний повернути подвійну кількість зерна, отриманого ним.

§ 94. Якщо тамкар дав у борг під відсотки зерно або срібло, і, коли він давав у борг, він дав срібло малою гирею або зерно малою мірою, а коли одержував борг, він прийняв срібло великою гирею і зерно великою мірою, то цей тамкар втрачає усе, що він дав у борг.

§ 95. Якщо тамкар дав зерно або срібло в борг під відсотки без державного контролера, то він утрачає, все що дав.

§ 96. Якщо людина взяла в тамкара зерно або срібло і не має зерна або срібла, щоб повернути, а має тільки інше рухоме майно, то усе, що він має у своїх руках, він може віддати своєму тамкару, як тільки він це принесе при свідках. Тамкар не може відмовлятися, він повинний прийняти.

...

§ 99. Якщо людина дасть людині срібло в порядку товариства, то прибуток чи збиток який буде, вони повинні перед богами розділити порівну.

§ 100. Якщо тамкар дав шамаллуму срібло для продажу і покупки і послав його в торгіву подорож, а шамаллум у шляху срібло витрачав, то якщо там, куди він відправився, він дістав прибуток, він повиннен порахувати відсотки на все срібло, скільки він узяв, і дні його вони повинні порахувати, а після він повинний сплатити своєму тамкару

§ 101. Якщо там, куди він відправився, він не одержав прибутку, то срібло, що він узяв, шамаллум повинний подвоїти і віддати тамкару.

§ 102. Якщо тамкар дав шамаллуму срібло без процентів ,і той потерпить збиток там, куди відправиться, то він повинен повернути тамкару тільки основну суму.

§ 103. Якщо на шляху ворог відбере в нього все, що він віз, то шамаллум повинен поклястися богом і бути вільним від відповідальності.

§ 104. Якщо тамкар дав шамаллуму для продажу зерно, шерсть, олію або всяке інше добро, то шамаллум повинний порохувати срібло і повернути тамкару. Шамаллум повинний отримати документ з печаттю на срібло, котрий він дав тамкару.

§ 105. Якщо шамаллум був неуважний і не отримав документ з печаттю на срібло, що він дав тамкару, то срібло без документа до рахунку не буде зараховане.

§ 106. Якщо шамаллум візьме у тамкара срібло і заперечить про це перед своїм тамкаром, то цей тамкар повинен викрити шамаллума перед богом і свідками у одержанні срібла, і шамаллум повинен віддати тамкарові срібло, яке він взяв, у потрібному розмірі.

§ 107. Якщо тамкар довірив шамаллуму, а шамаллум повернув своєму тамкару усе, що тамкар дав йому, але тамкар заперечив усе що шамаллум дав йому, то цей шамаллум може обвинуватити тамкара перед богом і свідками, і тамкар, тому що він із своїм шамаллумом сперечався, повинний віддати шамаллуму усе, що він одержав від нього, у шестиразовому розмірі.

§ 108. Якщо шинкарка не приймала зерно в якості плати за сикеру або приймала срібло великою гирею, або зменшувала відношення вартості сикери до зерна, то цю шинкарку потрібно звинуватити і кинути її у воду.

§ 109. Якщо у будинку шинкарки змовляються злочинці і вона не схопить цих злочинців і не приведе до двірця, то цю шинкарку треба вбити.

§ 110. Якщо надітаум чи ентум яка не живе в монастирі, відкриє шинок чи ввійде в шинок для пиття сикери (вина), то цю вільну жінку потрібно спалити.

§ 111 Якщо шинкарка дала в борг 60 ка пива, то під час збору врожаю вона може одержати 50 ка зерна.

§ 112 Якщо людина, знаходячись в шляху, дав комусь срібло , золото, дорогоцінні камні або інше майно, що в нього на руках, і послав його для доставки на місце, а ця людина все, що було послано з ним, там, куди було послано, не віддав, а забрав собі, то хазяїн посилки може обвинуватити цю людини в тому, що той не віддав усього, що було послано с ним, і ця людина повинна буде віддати хазяїну посилки все, що йому було дано, у п'ятикратному розмірі.

§ 113. Якщо людина має за людиною борг зерном чи сріблом і без відома господаря зерна візьме зерно з житниці чи з току, то цю людину потрібно звинуватити в тому, що вона взяла зерно з комори або з току без відома господаря зерна, і вона повинна повернути все взяте зерно, а також втрачає все, дане нею у борг.

§ 114. Якщо людина не має за людиною боргу зерна чи сріблом, а взяв його закладника в заставу, то за кожного заручника він зобов'язаний відважити 1/3 міни срібла.

§ 115. Якщо людина має за іншою людиною борг зерном чи сріблом і буде тримати його закладник, а закладник помре в будинку людини, що взяла його в заставу по своїй долі, то це не є основою для претензій

§ 116. Якщо закладник помре в будинку людини, що взяла його в заставу, від побоїв чи поганого обходження, то господар заручника повинен звинуватити свого тамкара, якщо взятий в з - син людини, то потрібно вбити його сина, якщо

- раб людини, то повинен відважити 1/3 міни срібла, а також втрачає все, дане ним у борг.

§ 117. Якщо закладник помре у будинку того, хто взяв його в заставу, від побоїв чи поганого ставлення, то господар закладника має звинуватити свого тамкара; якщо взятий у заклад — син людини, то треба вбити сина тамкара, якщо він — раб людини, тамкар повинен відважити 1/3 міни срібла, а також втрачає все, дане ним у заклад..

§ 118. Якщо раба або ж рабиню він віддав у кабалу, то тамкар може передати їх далі, продати їх за срібло і не повинний бути оскарженим по позові.

§ 119. Якщо людина має на собі борг і віддасть за срібло свою рабиню що народила йому дітей, то власник рабині може відважити срібло, яке відважив йому тамкар, і викупити свою рабиню.

§ 120. Якщо людина віддасть своє зерно на зберігання в будинок іншій і в зерновій кладовій виникне нестача, чи господар будинку, відкривши житницю, візьме зерно, чи зовсім заперечить що зерно зсипане в його будинку чуже, то господар зерна повинен клятвено вказати перед богом своє зерно, і господар будинку повинен віддати господарю зерна взяте ним зерно подвійно.

§ 121. Якщо людина зсипала зерно в будинку іншої людини, то за кожний гур зерна він повинний сплачувати 5 ка зерна в рік як орендну плату за зсипання.

§ 122. Якщо людина віддасть іншій людині на зберігання срібло, золото чи щоб то не було, то вона повинна пред'явити свідкам все скільки вона віддає, заключити договір і може віддавати на зберігання.

§ 123 Якщо він дав на збереження без свідків і договору, а там, куди він віддав на збереження, це заперечать, то по такій справі не може бути відшкодування.

§ 124. Якщо людина віддасть людині на зберігання срібло, золото чи що б то не було перед свідками, і той відіпреться перед ним, то цю людину потрібно звинуватити, і вона повинна повернути все, від чого віддиралася, подвійно.

§ 125. Якщо людина віддала свою річ на збереження, а там, куди він віддав, його річ пропала разом із речами домохазяїна, або через підкоп, або через пролам, то домохазяїн, що був необережний і загубив річ, що йому дали, повинен відшкодувати хазяїну майна. домохазяїн може розшукувати свої речі і забрати у свого злодія.

§ 126. Якщо людина, у якої нічого не пропало, скаже: "У мене пропало щось", і заставить зібратись своїх сусідів, то його сусіди повинні клятвено звинуватити його перед богом у тому, що в нього нічого не пропадало, і він повинен віддати сусідам подвійно те, на що він претендував.

§ 127. Якщо людина протягне палець проти ентум або жінки чоловіка і не доведе обвинувачення, то цю людину потрібно повергнути перед суддями, а також обрити йому віски.

§ 128. Якщо людина візьме жінку і не заключить письмового договору, то ця жінка не дружина.

§ 129. Якщо дружину чоловіка застануть лежачою з іншим чоловіком, то потрібно їх зв'язати і кинути в воду. Якщо господар дружини збереже життя своїй дружині, то і цар збереже життя своєму рабу.

§ 130. Якщо чоловік згвалтує жінку, яка не пізнала чоловіка і живе у будинку свого батька, і ляже на її лоно, а його схоплять, то цього чоловіка треба вбити; ця жінка звільняється від відповідальності.

§ 131. Якщо дружину чоловіка звинуватить під клятвою її чоловік, а лежачою з іншим чоловіком її не застали, то вона повинна промовити клятву перед Богом і повернутись в свій дім.

§ 132. Якщо проти жінки чоловіка буде протягнуто палець через іншого чоловіка, а лежачою з іншим чоловіком її не застали, то для свого чоловіка вона повинна кинутись в річку.

§ 133. Якщо людина була узята в полон, а в його будинку є їжа, то його дружина повинна до звільнення чоловіка берегти своє тіло, у будинок іншого вона не повинна вступити. Якщо ця жінка не берегла своє тіло і ввійшла в будинок іншого, то цю жінку повинні обвинуватити і кинути її у воду.

§ 134. Якщо чоловіка буде взято в полон і в його будинку немає засобів для існування, то його жінка може ввійти в дім іншого; ця жінка не винувата.

§ 135. Якщо чоловіка буде взято в полон і в його домі немає засобів для існування і тому його жінка ввійде в дім іншого і народить дітей, а потім її чоловік повернеться і досягне своєї общини, то ця жінка повинна повернутися до свого першого чоловіка; діти йдуть їх батьками.

§ 136. Якщо чоловік кинув своє поселення й утік, і після нього його дружина вступила в будинок іншого, то якщо ця людина повернулася і захотіла узяти свою дружину, то тому що він знехтував своє поселення й утік, дружина втікача не повинна повернутися до свого чоловіка.

§ 137. Якщо людина захоче залишити шугетум, що родила йому дітей, або ж надитум, що дала йому дітей, то цій жінці повинні повернути її придане, а також їй повинні дати половину поля, саду і майна, і нехай вона ростить своїх дітей. Після того, як вона виростить своїх дітей, їй повинні дати, як одному спадкоємцю, частку у всьому, що було дано її дітям, а потім чоловік, що їй сподобався, може взяти її заміж.

§ 138. Якщо чоловік покидає свою першу дружину, що не народила йому дітей, то він повинен віддати їй срібло в сумі її викупу, а також поповнити її придане, принесене нею з дому її батька, і може покинути її.

§ 139 Якщо викупу не було, то він повинний дати їй одну міну срібла за залишення.

§ 140. Якщо він мушкенум, то він повинний дати їй 1/2 міни срібла.

§ 141. Якщо дружина, яка живе у будинку чоловіка, захоче піти і стане розтринькувати, розоряти свій дім, ганьбити свого чоловіка, то її треба звинуватити, і якщо чоловік вирішить кинути її, — він може кинути її; він може їй у дорогу не давати ніякої плати. Якщо її чоловік вирішить не кидати її, то він може взяти шлюб з іншою жінкою, а та жінка повинна жити у домі свого чоловіка як рабиня.

§ 142. Якщо дружина зненавидить свого чоловіка і скаже йому: “не торкайся мене”, то потрібно дослідити її справу серед її сусідів. Якщо вона добродесна і безвадна, а її чоловік ходить з дому і дуже ганьбить її, то ця жінка не винувата, і вона може взяти своє придане і піти в дім свого батька.

§ 143. Якщо вона не добродесна і ходить з дому, розорює свій дім, ганьбить свого чоловіка, то цю жінку потрібно кинути в воду.

§ 144. Якщо чоловік візьме шлюб з безплідною жінкою, ця безплідна жінка дасть своєму чоловікові рабиню і створить таким чином дітей, а цей чоловік захоче взяти наложницю, то цього не треба дозволяти цьому чоловікові, він не може взяти наложницю.

§ 145. Якщо чоловік візьме заміж безплідну жінку, то вона не дасть йому мати дітей, і він намірється взяти собі наложницю, то цей чоловік може взяти собі наложницю і ввести її в свій дім; ця наложниця не повинна рівнятися з безплідною жінкою.

§ 146. Якщо чоловік візьме заміж безплідну жінку вона дасть своєму чоловіку рабиню, і та народить дітей, а потім ця рабиня стане рівняти себе зі своєю господинею, то, так як вона народила дітей, її господиня не може віддати її за срібло, вона може накласти на неї знак рабства і прирахувати до інших рабинь.

§ 147. Якщо вона синів не родила, її господиня може продати її за срібло.

§ 148. Якщо людина взяла дружину, а її осягнула проказа, і він захоче взяти іншу, то він може взяти, але свою дружину, що осягнула проказа, він не повинний покинути, вона може жити в його будинку, що він побудував, і, поки вона жива, він повинний її утримувати.

§ 149. Якщо ця жінка не згодна жити в будинку свого чоловіка, то він повинний відшкодувати їй її придане, що вона принесла з будинку свого батька, і вона може піти.

§ 150. Якщо чоловік подарує своїй жінці поле, сад, будинок чи рухоме майно, і віддасть їй документ з печаткою, то після смерті її чоловіка її діти не можуть вимагати від неї нічого по суду, мати може віддати те, що буде після неї, своєму сину, якого любить; брату вона не повинна віддавати.

§ 151. Якщо жінка, що живе в будинку людини, зобов'язала свого чоловіка і змусила його видати документ про те, що кредитор її чоловіка не схопить її, то, якщо ця людина мала на собі процентний борг до того, як він взяв у дружини цю жінку, його кредитор не може схопити його дружину. А якщо ця жінка мала на собі процентний борг до того, як вона вступила в будинок людини, її кредитор не може схопити її чоловіка.

§ 152. Якщо після того, як ця жінка вступила в будинок людини, на них з'явився відсотковий борг, то обидва вони повинні відповідати тамкару.

§ 153. Якщо дружина чоловіка дозволила вбити свого чоловіка заради іншого чоловіка, то цю дружину потрібно посадити на кіл.

§ 154. Якщо людина згвалтує свою дочку, то його повинні вигнати з його общини.

§ 155. Якщо людина вибрала своєму сину наречену, і його син пізнав її, а потім він самий жив за її рахунок, і його схопили, то цю людину повинні зв'язати і кинути його у воду.

§ 156. Якщо людина вибрала своєму сину наречену, і його син ще не пізнав її, а сам жив за її рахунок, то він повинний відважити їй 1/2 міни срібла і відшкодувати усе, що вона принесла з будинку свого батька, а потім її може взяти в дружини чоловік, що їй по серцю.

§ 157. Якщо людина жила за рахунок своєї матері після смерті батька, то їх обох повинні спалити.

§ 159. Якщо чоловік, який приніс шлюбний дарунок у дім свого тестя, віддав викуп, зверне свій погляд на іншу жінку і скаже своєму тестеві: «Я не візьму твоєї дочки», — то батько дівчини може забрати все, що йому було принесено.

§ 160. Якщо людина принесе в дім свого тестя шлюбний подарунок і віддасть викуп, а потім батько дівчини скаже: «Я не віддам тобі моєї дочки», то він повинен повернути подвійне все те, що було принесено йому.

§ 161. Якщо людина послала в будинок свого тестя шлюбне пожертвування і дала викуп, а потім рівний йому по положенню перевершив його дарунками, і тесть сказав: «Ти не бери мою дочку», то усе, скільки йому було принесено, він повинний подвоїти і дати хазяїну жінки, а рівний йому не повинний взяти в дружини його жінку.

§ 162. Якщо чоловік візьме собі дружину, вона народить йому дітей а потім ця жінка помре то її батько не може пред'являти претензії на її придане, її придане належить тільки її дітям.

§ 163 Якщо людина взяла дружину, а вона не родила йому синів, і померла, то якщо викуп, що ця людина принесла в будинок свого тестя, його тесть йому повернув, її чоловік не може пред'являти позову з приводу приданого цієї жінки. Її придане належить тільки будинку її батька

§ 164 Якщо його тесть не повернув йому викупу, то з її приданого він може відняти стільки, скільки складав її викуп, а потім він повинний повернути її придане в будинок її батька.

§ 165. Якщо чоловік подарує своєму спадкоємцю, приємному в його очах поле, сад чи будинок і напише йому документ з печаткою, то після того, як його батько помре, коли брати почнуть ділитись, він повинен взяти подарунок, даний йому батьком і поперх цього, вони повинні розділити надбання батьківського дому порівну.

§ 166. Якщо людина взяла дружину для синів, яких він мав, а малолітньому сину він дружину не взяв, то коли брати будуть ділитися після того як батько помре, із майна, що в будинку їхнього батька, вони повинні визначити своєму малолітньому брату, що не взяв собі дружину, срібло для викупу, понад його частку, і дати йому можливість взяти собі дружину.

§ 167. Якщо чоловік візьме собі дружину, і вона народить йому дітей, а потім ця жінка помре і після її смерті він візьме собі іншу дружину, і вона також народить дітей, то потім, коли батько помре, діти не повинні ділитись по матерям; вони повинні взяти придане своїх матерів і розділити надбання батьківського дому порівну.

§ 168. Якщо батько захоче вигнати свого сина і скаже суддям: «Я виганяю свого сина», — то судді мають вивчити його справу, і якщо син не здійснив тяжкого

гріха, достатнього для позбавлення його спадщини, то батько не може позбавити його спадщини.

§ 169. Якщо він здійснив стосовно батька тяжкий гріх, достатній для позбавлення його спадщини, то вони повинні на перший раз простити його; якщо ж він здійснив тяжкий гріх вдруге, то батько може позбавити свого сина спадщини.

§ 170. Якщо чоловікові його дружина народить дітей і його рабиня також народить йому дітей і батько за свого життя скаже дітям, яких народила йому рабиня: «Мої діти», — зарахує їх до дітей дружини, то після того, як батько помре, діти дружини і діти рабині повинні ділити між собою надбання батьківського дому порівну; спадкоємець, син дружини, при розподілі має вибрати і взяти свою частку першим.

§ 171. А якщо батько при житті не скаже дітям, яких народила йому рабиня:” Мої діти”, то після того, як батько помре, діти рабині не можуть ділити з дітьми дружини надбання батьківського дому, рабиня і її діти повинні бути відпущені на волю, діти дружини не можуть пред’являти до дітей рабині претензії про перетворення їх в рабів. Дружина отримає своє придане і долю вдови, яку їй дав і відписав їй посередництвом документа її чоловік, і буде жити в помешканні свого чоловіка і користуватися всім цим поки жива, але не може віддавати за срібло, все що залишиться після неї, належить тільки її дітям.

§ 172. Якщо її чоловік не подарував їй дарунка, то вона повинна отримати частку з майна будинку свого чоловіка, як один спадкоємець. Якщо її сини стануть її утискати заради того, щоб вигнати її з будинку, то судді повинні роздивитися її справу і накласти кару на синів, а ця жінка не зобов’язана піти з будинку свого чоловіка. Якщо ж ця жінка захоче піти, то дарунок, що її чоловік подарував їй, вона повинна лишити синам своїм, а придане будинку свого батька вона може забрати, і чоловік, що їй по серцю, може взяти її в дружини

§ 173. Якщо ця жінка там, куди вона вступила до нового чоловіка, родила синів своєму новому чоловіку, а потім ця жінка померла, то її придане повинні поділити старі й нові сини.

§ 174. Якщо своєму новому чоловіку вона не родила синів, то її придане можуть забрати тільки сини її першого чоловіка.

§ 175. Якщо раб палацу, або раб мушкенума візьме заміж дочку людини, і вона народить дітей, то господар раба не може пред'явити претензії до дітей дочки цієї людини про перетворення їх на рабів.

§ 176. Якщо раб палацу або раб мушкенума візьме заміж дочку людини і вона, коли він брав її заміж ввійшла в дім раба палацу чи раба мушкенума з приданим зі свого батьківського будинку і згодом після того, як вони поселяться разом, створять дім і придбають рухоме майно, згодом або раб палацу, або раб мушкенума помре, то дочка людини повинна отримати своє придане і все, що чоловік її і вона сама набули з того часу, як поселились разом, потрібно розділити на дві частини, і половину повинен отримати господар раба, половину повинна отримати дочка людини для своїх дітей. Якщо в дочки людини не було приданого, то все, що чоловік її і вона сама набули з того часу, як оселились разом, потрібно розділити на дві частини, і половину повинен отримати господар раба, половину повинна отримати дочка людини для своїх дітей.

§ 177. Якщо вдова, сини якої ще малі, захоче одоужитись з іншим чоловіком, то без відома судів вона не повинна одружуватись. Коли вона буде одружуватись, судді повинні роздивитися справи її старого чоловіка, і будинок її старого чоловіка вони повинні передати новому чоловіку і цій жінці, а також змусити їх зробити документ. Нехай вони беруть будинок і ростять малят. Продавати посуд за срібло вони не можуть. Покупець, що купує посуд синів вдови, утрачає своє срібло і зобов'язаний повернути майно його хазяїну.

§ 178. Якщо жриці ентум, надитум або ж зікрум, якій її батько дав спадщину і написав їй документ, у документі, що він їй написав, він не зазначив, щоб після його смерті віддавати що залишиться куди їй завгодно, і не дозволив їй чинити бажане, то після того, як батько помре, її поле і її сад можуть забрати її брати і по розмірі її частки вони повинні давати їй видачу зерном, олією і шерстю і задовольняти її серце. Якщо ж брати не дали їй видачу зерном, олією і шерстю по розмірі її частки і не задовольнили її серце, то вона може віддати своє поле і

свій сад землеробу, якому захоче, і її землероб буде її утримувати. Поле, садом і всім, що батько її дав їй, вона може користуватися, поки жива, але вона не може продати це за срібло і задовольнити вимоги іншої людини, її спадкова частка належить тільки її братам.

§ 179. Якщо жриці ентум, надітаум чи зікрум, якій її батько дав спадщину і написав документ з печаткою, він запише в написаному для неї документі, що вона може віддати те, що залишиться після неї, куди захоче, надасть їй вільне розпорядження, то після того, як батько помре, вона може віддати, що залишиться після неї, куди захоче; її брати не можуть нічого вимагати від неї по суду.

§ 180. Якщо батько не дав спадщину своїй дочці - живучої в оселі надитум або ж зікрум, то після того, як батько помре, вона повинна одержати частку в майні, будинку її батька, як один спадкоємець і може користуватися нею поки жива. після її смерті це належить тільки її братам.

§ 181. Якщо батько присвятив богу надитум, кадиштум або ж кульмашитум і не дав їй спадщину, то після того як батько помре, вона повинна одержати з майна, будинку її батька, 1/3 своєї спадкової частки і може нею користуватися, поки жива. після її смерті це належить тільки її братам.

§ 182. Якщо батько не дав спадщину своїй дочці - надитум бога Мардука Вавілонського і документа з печаткою не написав їй, то після того, як батько помре, вона може одержати разом із своїми братами 1/3 своєї спадкової частки, а повинність вона не зобов'язана нести. надитум бога Мардука може віддати те, що після неї залишиться, куди вона захоче.

§ 183. Якщо батько дав спадщину своїй дочці, що побувала наложницею-шугетум, видав її заміж і написав їй документ із печаткою, то після того, як батько помре, вона не повинна взяти участь у поділі майна, в будинку її батька.

§ 184. Якщо людина не дала спадщини своїй дочці, що побувала наложницею -шугетум і не видала її заміж, то після того як батько помре, її брати повинні дати їй спадщину відповідно до надбання, будинку батька, і видати її заміж.

§ 185. Якщо чоловік усиновить малолітнього, який знаходився у недбанні і виростить його, то цього вихованця не можна вимагати назад по суду.

§ 186. Якщо чоловік усиновить малолітнього, а коли він його уже взяв, той дізнається про свого батька і своєї матері, то цей вихованець може повернутися в будинок свого рідного батька.

§ 187. Якщо людина усиновить неповнолітнього, яким нехтують, і виростить його, то цього вихованця не можна вимагати назад через суд.

§ 188. Якщо якийсь ремісник візьме малолітнього на виховання і навчить його свого ремесла, то його не можуть вимагати назад через суд.

§ 189. Якщо він не навчить його своєму ремеслу, то цей вихованець може повернутися у дім свого батька.

§ 190. Якщо чоловік виростить малолітнього, якого він усиновив, але не прирахує його до своїх дітей, то цей вихованець може повернутись в дім свого батька.

§ 191. Якщо людина, що усиновила малолітнього і котрого виростила, а той працював в його будинку, а потім завела рідних дітей і побажала відкинути вихованця, то цей приймальний син не повинний піти голіруч. приймальний батько, що виховав його, повинний йому дати зі свого рухомого майна 1/3 його спадкової частки, і потім той повинний буде піти. із поля, саду і удома він може йому нічого не дати.

§ 192. Якщо усиновлений євнухом або усиновлений зікрум (жрицею) скаже своєму батькові, що виростив його, або матері, яка виростила його: «Ти не мій батько» або «Ти не моя мати», — то йому треба відрізати язик.

§ 193. Якщо приємник євнуха або ж приємник зікрум дізнався про будинок свого рідного батька і зненавидів приймального батька, що виховав його, або приймальну мати, що виховала його, і пішов у будинок рідного батька, то йому повинні вирвати око.

§ 194. Якщо людина віддала свого сина годувальниці, а цей син помер на руках у годувальниці, і годувальниця без згоди його батька і його матері підмінила його іншим, то її повинна обвинуватити, і, тому що вона без згоди його батька і його матері підмінила дитину, їй повинні відрізати груди.

§ 195. Якщо син вдарить свого батька, то йому потрібно відрізати пальці.

§ 196. Якщо людина пошкодить око якоїсь людини, то потрібно пошкодити їй око.

§ 197. Якщо вона зламає кістку людини, то потрібно зламати їй кістку.

§ 198. Якщо вона пошкодить око мушкенума чи зламає кістку мушкенума, то вона повинна відважити йому міну срібла.

§ 199. Якщо вона пошкодить око раба людини чи зламає кістку раба людини, то вона повинна відважити половину його купівельної ціни.

§ 200. Якщо людина виб'є зуб людині, рівної собі, то потрібно вибити їй зуб.

§ 201. Якщо вона виб'є зуб у мушкенума, то вона повинна відважити 1\3 міни срібла.

§ 202. Якщо людина вдарить по щоці іншого, вищого за положенням, ніж вона сама, то потрібно на зборах вдарити її 60 разів батоном з волової шкіри.

§ 203. Якщо хтось з людей вдарить по щоці когось, рівній собі, то вона повинна відважити і міну срібла.

§ 204. Якщо мушкенум вдарить по щоці мушкенума, то він повинен відважити 10 сіклів срібла.

§ 205. Якщо раб людини вдарить по щоці когось з людей, то потрібно відрізати йому вухо.

§ 206. Якщо людина вдарить людину в бійці і нанесе їй рану, то ця людина повинна поклястися: "Я вдарив його ненавмисно", а також сплатити послуги лікаря

§ 207. Якщо той помре від її побоїв, то він повинен відважити 1\2 міни срібла.

§ 208. Якщо потерпілий ? хтось з мушкенумів, то вона повинна відважити 1\3 міни срібла.

§ 209. Якщо людина вдарить дочку людини і заподіє викидання її плоду, то людина повинна заплатити за її плід 10 сіклів срібла.

§ 210. Якщо ця жінка помре, то потрібно вбити і дочку людини.

§ 211. Якщо вона заподіє побоями дочці мушкенума викид плоду її, то людина повинна відважити 5 сіклів срібла.

§ 212. Якщо ця жінка помре, то людина повинна відважити $1\frac{1}{2}$ міни срібла.

§ 213. Якщо людина вдарить рабиню людини і заподіє викид її плоду, то вона повинна відважити 2 сікля срібла.

§ 214. Якщо ця рабиня помре, то людина повинна відважити $1\frac{1}{3}$ міни срібла.

§ 215. Якщо лікар зробить людині тяжкий надріз бронзовим ножом і вилікує цю людину або зніме більмо людини бронзовим ножом і вилікує око людини, то він повинен одержати 10 сиклів срібла.

§ 216. Якщо хворий ? хтось з мушкенумів, то він повинен отримати 5 сіклів срібла.

§ 217. Якщо хворий ? раб людини, то господар раба повинен віддати лікареві 2 сікля срібла.

§ 218. Якщо лікар зробить людині важкий надріз бронзовим ножом і заподіє смерть цій людині чи зніме більмо людини бронзовим ножом і пошкодить око людини, то йому потрібно відрізати пальці.

§ 219. Якщо лікар зробить важкий надріз бронзовим ножом рабу мушкенума і заподіє йому смерть, то він відшкодуватиме раба за раба.

§ 220. Якщо він зніме бронзовим ножом його бельмо і пошкодить його око, то він повинен відважити сріблом половину його купівельної ціни.

§ 221. Якщо лікар зростив зламану кістку людини або ж вилікував хворий суглоб, то хворий повинний заплатити лікарю 5 сиклей срібла.

§ 222. Якщо це син мушкенума, то він повинний заплатити 3 сикля срібла.

§ 223. Якщо це раб людини, то хазяїн раба повинний заплатити лікарю 2 сикля срібла.

§ 224. Якщо волячий або ж ослиний лікар зробив важку операцію воліві або ж ослу і спас його, то власник вола або осла повинний заплатити лікарю 1/6 сикля срібла, його найману плату.

§ 225. Якщо він зробив важку операцію воліві або ж ослу й убив його, то він повинний заплатити власнику вола або ж осла 1/4 його покупної ціни.

§ 226. Якщо цирульник без відома господаря раба збриє рабський знак не з свого раба, то цьому цирульнику потрібно відрізати пальці.

§ 227. Якщо людина обмане цирульника, і той збриє рабський знак не з свого раба, то цю людину потрібно вбити і закопати в його воротах; цирульник повинен поклястися: “Я збрив ненавмисне”, і бути вільним від відповідальності.

§ 228. Якщо будівельник побудує людині будинок і завершить його їй, то та повинна дати йому в подарунок 2 сикля срібла за кожний сар площі будинку.

§ 229. Якщо будівельник побудує людині будинок і зробить свою роботу неміцно, так що побудований ним будинок обвалиться і заподіє смерть господаря будинку, то цього будівельника потрібно вбити.

§ 230. Якщо він заподіє смерть сину господаря будинку, то потрібно вбити сина цього будівельника.

§ 231. Якщо він заподіє смерть рабу господаря будинку, то він повинен віддати господарю будинку раба за раба.

§ 232. Якщо він пошкодить здобуток, то він повинен відшкодувати все, що він пошкодив; за те, що побудував будинок неміцно, так що він обвалився, повинен відбудувати обвалений будинок за свій рахунок.

§ 233. Якщо будівельник побудував людині будинок неміцно, і стіна обрушилася, то цей будівельник повинний зміцнити стіну з власних засобів.

§ 234. Якщо човняр спорудив людині судно, але свою роботу зробив ненадійно, і це судно розсохнулося (?) у тому ж році або воно мало іншу хибу, то човняр повинний це судно розібрати, а з власних засобів зробити тривке і віддати судовласнику міцне судно.

§ 235. Якщо човняр спорудить людині судно і зробить свою роботу ненадійно, так, що судно в тому ж році почне текти чи отримає інший недолік, то човняр повинен зламати це судно, зробити міцне за свій рахунок, і віддати міцне судно господарю судна.

§236 Якщо людина віддала своє судно в оренду човняру, а човняр був недбайливий і потопив судно або погубив, то човняр повинний відшкодувати судно власнику.

§ 237. Якщо людина найме човняра і судно, загрузить його хлібом, вовною, олією, фініками чи яким би то не було вантажем, а цей човняр буде необережним і потопить судно чи пошкодить те, що знаходиться на ньому, то човняр повинен відшкодувати судно, яке він пошкодив, і все, що він пошкодив на ньому.

§ 238. Якщо човняр потопив судно людини, а потім підняв його, то він повинний заплатити сріблом половину його покупної ціни.

§ 239. Якщо людина найняла човняра, то він повинний йому сплачувати 6 гурів зерна в рік.

§ 240. Якщо судно, що йде проти течії, вдарило судно, що йде за течією, і потопило його, то власник судна, чиє судно було потоплено, може клятвено показати перед богом усе, що загинуло на його судні, і судно, яке плило проти течії, що потопило судно, яке плило за течією, повинно відшкодувати йому його судно і все загине в нього.

§ 241. Якщо людина забрала бика в заставу, то він повинний відважити 1/3 міни срібла

§ 242-43. Якщо людина найняла на один рік худобу, то наймана плата за вола- 4 гура зерна, а наймана плату за корову - 3 гура зерна, повинний дати хазяїну.

§ 244. Якщо людина найме вола або віслюка і того розірве у степу лев, то збитки падають тільки на його господаря.

§ 245. Якщо людина найме вола і спричинить його смерть неухважністю або побоями, то вона повинна господареві вола відшкодувати вола за вола.

§ 246. Якщо людина найме бика і зламає йому ногу чи розсіче жилу на потилиці, то вона повинна господарю бика відшкодувати бика за бика.

§ 247. Якщо людина найняла вола і виколола йому око, то він повинний заплатити хазяїну вола половину його покупної ціни сріблом.

§ 248. Якщо людина найняла вола і зламала йому ріг, відрізала йому хвіст або ж ушкодила йому морду, то він повинний заплатити сріблом $\frac{1}{5}$ його покупної ціни.

§ 249. Якщо людина найме бика, і його вразить Бог, так що він помре, то людина, яка найняла бика, повинна промовити клятву Богом і бути вільною від відповідальності.

§ 250. Якщо бик, йдучи по вулиці, зіб'є людину і заподіє їй смерть, то це не підстава для претензій.

§ 251. Якщо бик людини битливий, і сусіди заявляють їй, що він битливий, а той не притупить йому ріг і не спутає свого бика, і цей бик зіб'є сина людини і заподіє йому смерть, то вона повинна віддати $\frac{1}{2}$ міни срібла.

§ 252. Якщо той, хто загинув, ? раб людини, то вона повинна віддати $\frac{1}{3}$ міни срібла.

§ 253. Якщо людина найме людину для служби на своєму полі, доручить їй плуг, довірить їй худобу і договором зобов'яже її обробляти поле, і якщо людина вкраде зерно чи корм, і це буде схоплено в її руках, то потрібно відрізати їй пальці.

§ 254. Якщо він забрав насіння і виснажив худобу, то він повинний відшкодувати збиток зерна, що він вкрав.

§ 255. Якщо вона віддасть худобу людині в найм чи вкраде зерно і, таким чином, не виростить зерна на полі, то цю людину потрібно звинуватити, і вона повинна відміряти під час жнив по 60 курру зкрна за 1 бур.

§ 256. Якщо вона не в стані сплатити те, за що вона відповідала, то потрібно розірвати її на цьому полі за допомогою худоби.

§ 257. Якщо людина найме землероба, то вона повинна давати йому 8 курру хліба за рік.

§ 258. Якщо людина найме погонщика биків, то вона повинна давати йому 6 курру хліба в 1 рік.

§ 259. Якщо людина вкраде плуг з оброблюваного поля, то вона повинна віддати господарю плуга 5 сіклів срібла.

§ 260. Якщо він украв леміш або ж борона, то він повинний заплатити 3 сикля срібла.

§ 261. Якщо людина найняла пастуха для пасіння великої і дрібної рогатої худоби, то він повинний сплачувати йому по 8 гурів зерна в 1 рік.

...

§ 263. Якщо він погубив вола або ж вівцю, що були йому дані, то він повинний відшкодувати їхньому власнику вола за вола, вівцю за вівцю.

§ 264. Якщо пастух, якому була дана велика рогата худоба і вівці для пасіння, одержав всю свою найману плату, і його серце було задоволено, зменшив кількість велткої рогатої худоби, зменшив кількість овець і скоротив приплід, то він повинний давати приплід і прибуток відповідно договору.

§ 265. Якщо пастух, якому дано для припасу велику і малу худобу, буде нечесним, змінить клеймо чи продасть худобу за срібло, то його потрібно

звинуватити , і він повинен відшкодувати господарю в 10-кратному розмірі; що вкрав великою чи малою худобою.

§ 266. Якщо в загоні станеться дотик Бога чи лев вб'є тварину, то пастух повинен перед Богом очистити себе , а господар загону повинен пробачити йому випадок в загоні.

§ 267. Якщо пастух був недбайливим, і на скотарні з'явилися короста , то пастух, що завдав шкоди від корости на скотарні, повинен відновити поголів'я значної рогатої худоби й овець і віддати їх власнику .

§ 268. Якщо людина найняла вола для молотьби, то його наймана плата - 20 ка зерна.

§ 269. Якщо він найняв для молотьби осла, то його наймана плата - 10 ка зерна.

§ 270. Якщо він найняв ягнят для молотьби, то їх наймана плата - 1 ка зерна.

§ 271. Якщо людина найняла волів, віз і найманця щоб вів віз, то він повинний сплачувати по 180 ка зерна за 1 день.

§ 272. Якщо людина найняла тільки віз, то він повинний сплачувати по 40 ка зерна за 1 день.

§ 273. Якщо людина найме найманця, то вона повинна давати йому від початку року до п'ятого місяця 6 ше срібла на день. З шостого місяця до кінця року вона повинна давати 5 ше срібла на день.

§ 274. Якщо людина найме якогось ремісника, то платня землекопові 5 (ше) срібла, платня шевцю (... ше) срібла, платня ковалеві (... ше) срібла, столяру 5 (ше) срібла, платня теслі 4 (ше) срібла, на день вона повинна давати.

§ 275. Якщо людина найняла парусне судно, то його наймана плата - 3 ше срібла за один день.

§ 276. Якщо людина найняла веслове судно, то він повинний сплачувати в якості його найманої плати 2 1/2 ше срібла за один день.

§ 277. Якщо людина найняла судно ємністю 60 гурів, то він повинний сплачувати в якості його найманої плати 1/6 сикля срібла за 1 день.

§ 278. Якщо людина купить раба чи рабиню і до кінця місяця він занедужає, то покупець може повернути його своєму продавцю, і цей покупець отримає срібло, яке він відважив.

§ 279. Якщо людина купить раба чи рабиню і за нього попаде під позив, то по позиву відповідатиме тільки його продавець.

§ 280. Якщо людина купить у ворожій країні раба або рабиню і коли вона прийде до Країни (Вавилону), господар раба або рабині упізнає свого раба або рабиню, то якщо цей раб або рабиня — діти Країни, їх треба відпустити на волю без срібла.

§ 281. Якщо вони - сини іншої країни, то покупець повинний сказати перед богом кількість срібла, що він відважив, а хазяїн раба або рабинь може віддати тамкару срібло, що той відважив, і викупити свого раба або свою рабиню.

§ 282. Якщо раб скаже своєму господарю: “Ти не мій господар”, то той повинен викрити його як свого раба, а потім його господар може відрізати йому вухо.